

Attention deficit hyperactivity disorder

Børne- og UngdomsPsikiatrisk Selskab i Danmark

Professor Per Hove Thomsen

Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD), også kaldet *defecit in attention, motor control and perception* (DAMP), er en tilstand hos børn, unge og voksne, som har fået øget opmærksomhed gennem de senere år.

Definition

Tilstanden er karakteriseret ved problemer inden for tre kerneområder: opmærksomhedsvanskeligheder, hyperaktivitet og nedsat impuls kontrol. Diagnosen stilles klinisk baseret på observationer af barnet og informationer om barnets adfærd fra omgivelserne samt underbygges af den kliniske undersøgelse (somatisk undersøgelse, funktionsneurologisk undersøgelse og psykologisk test).

Hyppighed

Hyppigheden af ADHD er på 2-4%. Blandt henviste børn og unge med ADHD findes der en klar overvægt af drenge (7-9 ud af 10), mens der i befolkningsundersøgelser findes en overvægt af drenge på 60-40%. At piger med ADHD sjældnere diagnosticeres, skyldes formentlig, at de i mindre grad har adfærdsforstyrrelser og anden komorbiditet.

Hvorledes behandles ADHD?

I Danmark behandles tilstanden i børne- og ungdomspsykiatrisk eller pædiatrisk regi og bør indeholde psykoedukation, pædagogisk og social støtte; herunder planlægning af specifikke pædagogiske rammer og programmer, som sikrer barnet en optimal faglig indlæring og social udvikling, kognitivt adfærdsterapeutiske træningsprogrammer (især ved udtalte sociale vanskeligheder og adfærdsforstyrrelser) og medikamentel behandling.

Medikamentel behandling

I talrige undersøgelser er der fundet effekt af centralstimulerende medicin i form af methylfenidat (Ritalin). Medicinen hjælper på ca. 70% af børn og unge med ADHD og bevirker en reduktion af alle tre kernesymptomer, dvs. en bedring af opmærksomhedsfunktionen, nedsat hyperaktivitet og bedre impuls kontrol.

I 2003 lanceredes et langtidsvirkende Ritalinpræparat (Ritalin Uno) med en virkningstid på typisk 6-8 timer. Et analogt præparat (Concerta) har fået licens i andre europæiske lande og har en virkningstid på 8-12 timer. Fordelen ved det

langtidsvirkende præparat er de færre daglige doseringer (som i sig selv kan være socialt stigmatiserende for barnet) samt en mere jævn koncentration med færre svingninger.

Et nyt stof, atomoxetin (Strattera), forventes lanceret inden for det næste år. Stoffet er frigivet til brug i USA og har vist sig at være effektivt i behandlingen af såvel børn og unge som voksne med ADHD. Stoffet er ikke centralstimulerende (virker via en genoptagelseshæmning af noradrenalin) og kan gives en eller to gange i døgnet.

Hvorledes virker fokuseret adfærdstræning og psykosocial støtte i forhold til medicin?

Den hidtil eneste store undersøgelse, hvori man har sammenlignet forskellige behandlingstiltag, inkluderede i alt 579 børn i alderen 7-9,9 år med ADHD. Børnene blev randomiseret til fire former for behandling:

1. behandling med methylfenidat (Ritalin)
2. behandling med kognitiv adfærdstræning af barn, forældre og netværk i et intensivt forløb
3. kombination af medicin og kognitiv adfærdstræning samt
4. *treatment as usual* (dvs. medikamentel behandling typisk hos egen læge).

Hovedkonklusionen af denne undersøgelse var, at kombinationsbehandling og medikamentel behandling alene var lige effektivt, at behandling med kognitiv adfærdstræning var mindre effektiv end medicin og kombinationsbehandling og *treatment as usual* i behandling af kernesymptomer ved ADHD.

Konklusion

ADHD er en hyppig tilstand hos børn, unge og voksne og er årsag til omkring 12% af alle henvisninger til børne- og ungdomspsykiatrien i Danmark. Der findes veldokumenterede behandlingsformer, og et mål for Børne- og UngdomsPsikiatrisk Selskab i Danmark er at udarbejde referenceprogrammer mhp. en højere grad af standardisering af behandlingen af ADHD over hele landet. Endvidere lægger selskabet op til et samarbejde med voksenpsykiatrien i Danmark mhp. varetagelse af behandling og støtte til unge og voksne med ADHD.

Korrespondance: Per Hove Thomsen, Børne- & UngdomsPsikiatrisk Hospital, Århus Universitetshospital, DK-8240 Risskov. E-mail: pht@buh.aaa.dk

Interessekonflikter: Ingen angivet